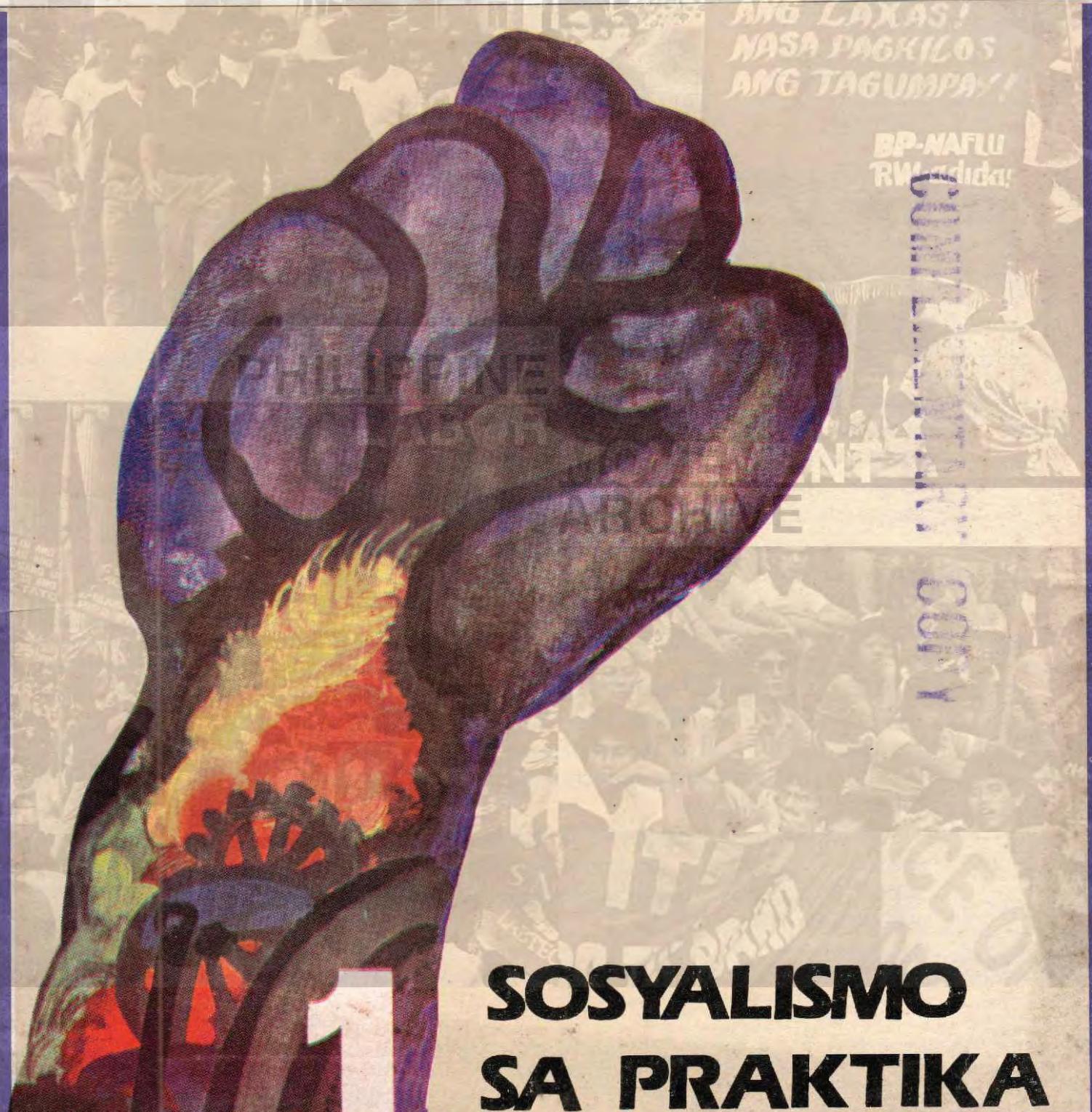

DATOS

Sa Mga Pagkilos
Ng Mga Manggagawa

VOL. VI No. 2/3 Institusyon ng Ekumenikal para sa Edukasyon at Pananaliksik sa Paggawa ABR.-SET. 1986

ANG LAKAS!
NASA PAGKILOS
ANG TAGUMPAY!

BP-NAFLU
RW-adida:

**SOSYALISMO
SA PRAKTIKA**

ANG PABALAT

Bukas-palad arig kamay ng nagpapalimos na umaasa sa abuloy.

Kapag nakabigkis ang mga daliri, ang kamay ay naging kamao, sandata ng tumututol na kapus-palad. Inaabasan nito ang pinagsamang lakas.

Ibinubunga at ipinagtatanggol ng pagkakaisa at ng militansiya isinasagisag ng kamao ang kayamanang nilikha ng mga magsasaka at manggagawa.

Ito ang sosyalismo sa praktikang ibig ipahiwatig ng ating pabalat.

NILALAMAN

Editorial	2
Sosyalismo sa praktika	3
Bilang ng unyon	14
Pamamahala ng pinansiya	16
Profit sharing	9
Ang sakit ng kalingkinginan	24
Pedrong welista	28

EDITORIAL

Kamakailan lang, ang mga pahayagan ay nagbandila ng mga panukala at mga plano na may kaugnayan sa pang-ekonomiyang pag-unlad ng bansa. Ang NEDA (National Economic and Development Authority) ay nagpanukala ng isang *economic recovery program*. Ang Con-Com (Constitutional Commission) naman ay gumawa ng balangkas ng pang-ekonomiyang pagpapaunlad ng bansa upang ipatibay sa mamayang Pilipino. Ang BAYAN (Bagong Alyansang Makabayan) din ay nagpanukala ng isang pang-ekonomiyang alternatibo.

Ang mga diskusyon mula sa kanan at kaliwa ay laging naka-sentro sa ganitong usapin: kung susulong ba ang Pilipinas sa kapitalismo o sosyalismo. Ngunit, ang IMF – WB ay laging nasa eksena – puwersahang iginigiit ang kanilang kagustuhan sa mamayang Pilipino.

Bago nagkaroon ng *February Revolution* na nagluklok kay Aquino sa kapangyarihan, ang DATOS ay nakapagplano na sa pagpapatuloy ng mga mahahalagang usapin na may kaugnayan sa kurso ng batayang unyonismo partikular sa perspektiba ng Kilusang Manggagawa.

Pagkatapos ng tunay na industriyalisasyon at ng pulitikang ekspresyon nito, ang demokratikong pamahalaang koalisyon at ang alternatibong pang-ekonomiyang pag-unlad ay siyang pag-uusapan natin ngayon.

WAI-REFILL
16 Aug 94

PLANT-3

NASA PAGKARAS
ANG LAKAS!
NASA PAGKILOS
ANG TAGUMPAAN!

BP-NAFIU
RW-adidas

SOSYALISMO SA PRAKTIKA

MOVEMENT
ARCHIVE

Pambungad:

Hindi natin masyadong mailarawan ang mga sosyalistang ekonomiya kung ang ating pagbabatayan ay isang modelo lamang. Ang ating pagbabatayan ay ang kasaysayan at ilalarawan natin ang mga kalakasan at kahinaan ayon sa pagkaunawa natin. Hindi na sasagutin ng artikulong ito kung aling modelo ang siyang pinakamabuti. Gayon pa man, maitutukoy natin ang mga palatandaan (indicators) ng pang-ekonomiyang pag-unlad papuntang sosyalismo na angkop sa ating kalagayan, datapwa't ang mga palatandaan na ito ay hindi pa ang daan mismo. Tatangkain natin tukuyin ang mga posibleng pagkakamali upang malwanagan tayo.

I. Ang karanasan ng Rusya: ang transisyon mula sa atrasado papuntang maunlad na ekonomiya.

Sa gabi noong Oktubre 26, 1917, nagdeklara ang Pangalawang kongreso ng mga Sobyet na ang probisyunal na gobyerno ay bumagsak na. Si Lenin ay umakyat sa entablado at pagkatapos ng mahaba at masigabong palakpakan ay sinabi lang niya na: "Magsisimula na tayong magtayo ng isang sosyalistang kaayusan."

Kung ano ang ibig ipakahulu-

gan ng mga katagang iyon ay siyang pangunahing isasalarawan ng buong kabanatang ito.

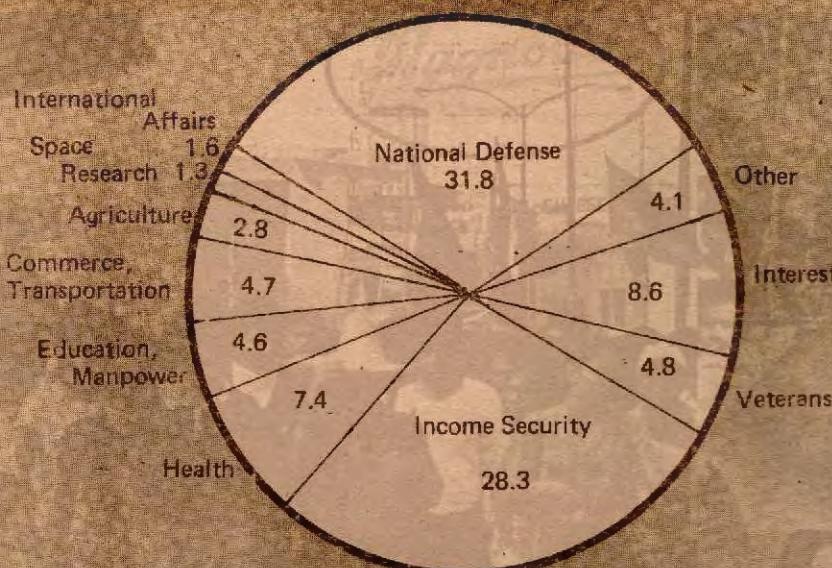
Ang unang mga batayang patakaran na ipinanukala at isinagawa ay ang pagtatayo ng mga tina-tawag na konseho ng mga manggagawa (worker's councils) at ang pagpapatupad ng reforma sa lupa. Ang mga manggagawa ay binigyan ng karapatan na mag-

BADYET NG E.U. — 1973

BADYET NG UNYONG SOBYET — 1970

in percentage

in percentage

Batay sa ganitong badyet, ano kaya ang mahalaga para sa gobyerno ng E.U. at ng Unyong Sobyet?

buo ng mga konseho sa bawat pagawaan: ito ang may pananagutan sa pagtatakda ng kota sa produksyon. Karamihan sa mga pagawaan ay isinabansa sa simbuyo ng mga manggagawa ngunit sa maraming pagkakataon, ang paghahangad na magkaroon ng mataas na sahod ay makasira sa kalagayan ng pangkalahatang ekonomiya. Hindi lahat ng mga pagawaan ay naisabansa at may mga pribadong kapitalista na nagpapatuloy sa kanilang maliliit na negosyo. Ang pangangailangan ng mga mamahala (managers) at mga teknikal at bihasang tauhan (skilled manpower) ay medyo naramdamang sa mga panahong ito. Kahit ang mga mamahala ng lumang lipunan ay hindi nagagamit sa pagbabago, datapwat, binabayaran pa rin sila ng mataas na suweldo.

Sa usapin naman ng reforma sa lupa: Ang lupa ay ibinabahagi sa mga mahihirap at walang-lupang mga magsasaka, ang mga panggitnang magsasaka (middle peasants) ay inoorganisa sa mga kooperatiba at ang mga kolektibong sakahan (collective farms) ay isinagawa at pinatakbo. Ngu-

nit ang lahat ng mga ito ay limitado at pansamantala lamang.

Noong 1918, pumutok ang digmaang sibil sa panunulsol ng Amerika, Pransya at Britanya na nakipagkaisa sa mga labi ng lumang rehimeng Napilitan ang napakabagong rebolusyonaryong gobyerno na lumipat sa tinatawag na "Digmaang Komunismo" (War Communism). Si Lenin at ang rebolusyonaryong gobyerno ay nagsagawa ng mga mararahas na hakbang upang iligtas ang ekonomiya sa pagkawasaki. Lahat ng mga industriya ay isinabansa at inilagay ang pag-aari, kontrol at pagpaplano sa gobyerno. Ibini-bigay ang sahod ng mga manggagawa sa anyo ng pagrarásyon katulad ng *food rations*.

Napaminsala sa usapin ng agrikultura at sa hanay ng mga magsasaka ang *War Communism* at ang kasabay nitong mga pulitikang hakbangin. Para sa mga magsasaka, ang ibig sabihin ng rebolusyon ay: tanggalin ang mga panginoong maylupa, magkaroon ng sariling lupa, magtanim at ibenta ang kanilang ani sa mataas na presyo. Ngunit, dahil ang Rusya ay nasa digmaang sibil,

ang mga siyudad ay walang ma-gandang maibigay sa mga magsasaka kundi mga armas kapalit ng kanilang ani. Ang puwersahang pag-agaw ng mga pananim na ginawa ng hukbo ay usapin ng kaligtasan at buhay ng mga mamayan at naging dahilan ito ng palalim na agwat sa pagitan ng mga magsasaka at sa rebolusyonaryong gobyerno.

Pagkatapos ng digmaang sibil noong 1921, isinagawa ni Lenin at ng *Communist Party* ang NEP (New Economic Program). Wala na ngayon ang puwersahang pag-agaw ng mga ani ng mga magsasaka ngunit napalitan naman sa pagpapataw ng buwis sa forma ng mga pananim. Ang sobra ay saka ibebenta sa malayang pamilihan. Nagtagyo ng mga maliliit na pagawaan na gumagawa ng mga produktong kinukunsumo ng mga magsasaka. Nagpasulpot din ng isang ekonomiyang may malayang pamilihan at mga pribadong empresa na may koordinasyon sa tinatawag na *State industries*. Ngunit nakita ni Lenin na ang pagpapaunlad ng mga tinatawag na *capital goods* (heavy industry) ang tanging pag-

asa para sa isang pangmatagalang pag-unlad ng Unyon Sobyet. Sa pangmatagalanan, totoo na ito ang magdadala ng isang maunlad na pamumuhay ng mga mamamayan at magiging sandigan ng isang makabayan at ganap na industriyalisasyon.

Ang ibig sabihin ng pagbibigay ng prioridad sa *heavy industry* ay konting *consumer goods* ang gagawa. Kukunti rin ang mabilis ng mga magsasaka bagama't ito ay pangangailangan nila at ito ay kapalit ng kanilang produkto. Sa ganoong napakahigpit na kalahayan, lumilitaw ang napakahalagang katanungan: paano magkakaroon ng sapat na produksyong pang-agrikultura para sa mga manggagawang nagtatabaho sa *heavy industry*?

Ipinagpatuloy ni Stalin ang mabilisang industriyalisasyon sa pamamagitan ng mga limang taong plano (5-year plans). Ang naging resulta nito sa panig ng agrikultura ay ang tinatawag na *collectivisation*. Halos isang milyong mga magsasaka mula 1929 pataas, karamihan sa kanila ay mula sa mga panggitna at mga mayayamang magsasaka (kulaks), ay lumaban sa ganitong tipo ng pamumuwersa dahil magkasalungat ito sa tinatawag na *agricultural cooperation*. Hanggang ngayon, nanatiling mababa pa rin ang agrikultura ayon sa kasalukuyang pamantayan (standard), samantala ang mga tagumpay sa *heavy industry* ay kagila-gilas. Sa loob lamang ng dalawang dekada, ang Unyon Sobyet ay naging maunlad na industriyalisadong bansa.

Nang mamatay si Stalin noong 1953, nagsagawa ng mga reforma sa ekonomiya at binigyang diin ang paggagawa ng *consumer goods*. Pagkatapos ng labingdalawang taon (1964), si Krutchev ay pinatalsik dahil pinabayaan niya ang agrikultura. Itinaas ng mga sumunod na lider ang malakihang produksyon ng *consumer goods* kasama ang pagpapaunlad ng *heavy industry*.

Mga patakaran sa ekonomiya batay sa sentralisadong pagpaplanong

Nakabatay ang ekonomiya ng Rusya sa isang napakasentralisadong plano. Gayon pa man, noong dekada 60, nagkaroon ng mga reforma kung saan ang pamilihan ay binigyan ng malaking papel sa ekonomiya.

-Kung malalimang titingnan ang isang ekonomiya na nakabatay sa sentralisadong plano gaya ng Unyon Sobyet, kailangan matutunan natin kung ano ang mga kahusayan at kung ano ang mga kahinaan nito.

Ang mga kapakinabangan sa karanasan ng Rusya ay puwedeng nating lagumin sa mga sumusunod:

a. pagtatayo ng malakihang plantang-industriyal upang makamit ang isang antas ng ekonomiya na mas maunlad kaysa dati.

b. ang pagtatakda ng mga luyuin sa produksyon ay madaling isagawa sa ilalim ng isang sentralisadong plano.

k. pamumuhunan sa mga industria ay nakapatungkol sa pangangailangan hindi sa usapin ng tubo.

d. sa pag-unlad ng siyensya sa ekonomiya at sa impormasyon, ang sentralisadong pagpaplanong naging mas tiyak sa pamamagitan ng pag-unlad ng mga matematikang modelo.

Ang disibentaheng sentralisadong pagpaplanong naging mas tiyak sa pamamagitan ng pag-unlad ng mga matematikang modelo.

Ang malaking burukrasya na kailangan sa sentralisadong pagpaplanong naging mas tiyak sa pamamagitan ng pag-unlad ng mga matematikang modelo.

Sa Unyon Sobyet, ang mga gumagawa ng mga desisyon sa pagtatakda ng produksyon at mga resources na dapat ipamahagi ay ang mga nagpaplanong kailangan sa sentralisadong pagpaplanong naging mas tiyak sa pamamagitan ng pag-unlad ng mga matematikang modelo.

Ang unang mga batayang patakaran na ipanukala at isinagawa ay ang pagtatayo ng mga konseho ng mga manggagawa at ang pagpapatupad ng reforma sa lupa.

Isa pa, ang mabilisang kolektivisasyon sa agrikultura ay nauwi sa pagkabaluktot sa produksyon ng pagkain. Mula sa 25 milyon na sakahan noong 1920's (sa panahon ng NEP), nabuo ang 40,000 kolektibong sakahan at 10,000 estadong sakahan. Ang estadong sakahan ay mas malaki ang lawak kaysa sa kolektibong sakahan. Sa Sobyet Unyon, ang karaniwang kolektibong sakahan ay mayroong halos 400 manggagawa at ang estadong sakahan naman ay halos 700 kumpara sa Estados Unidos na sa isang karaniwang sakahan ay dalawang manggagawa lamang.

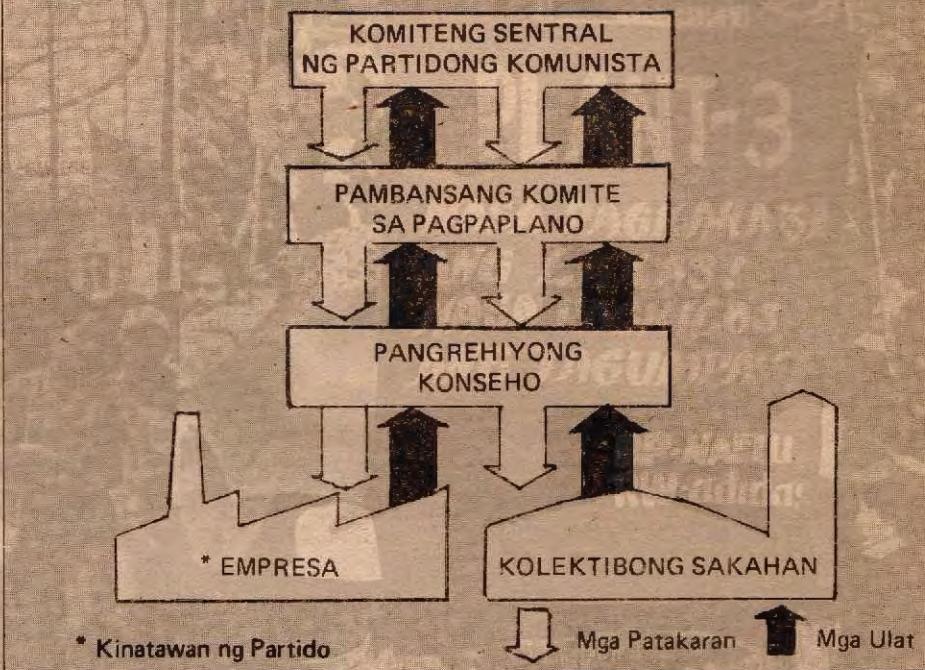
Tinangka namin ipaliwanag sa pamamagitan ng *diagram* kung paano isinasagawa ang sentralisadong pagpaplano. Tignan sa tabi.

Sa praktika, nagdala ng mga malalaking balakid sa pag-unlad ang kawalan ng lokal na kontrol.

Halimbawa, noong 1960's sentralisadong napagpasiyahan na gagamitin ang *germanium* (isang elementong kemikal na puwedeng gamitin bilang *semiconductor*) bilang batayang elemento sa *computerchips*. Ilang kompanya sa mga kanlurang bansa ay narrating ang ganito ring desisyon. Ngunit ang karamihan ay pinili ang *silicon* at lumabas na mas magaling ito kaysa sa isa. Ang *coal* (uling) din na sentralisadong pinili bilang pangunahing panggatong habang sa ibang bansa ay langis at natural gas (kung tutusin ay maramihan sa Rusya). Ang pinipili ng Rusya, sa teknikal na usapin, ay mali.

Isa pang problema sa ekonomiya ng Sobyet Unyon, puwera ang agrikultura, ay ang mababang produktibidad sa paggawa kung ikukumpara sa ibang industriyalisadong bansa: 50% huli sa Estados Unidos, sa kabilang napakalaking pag-unlad.

PAGPAPLANO AT MANAGEMENT TUNGKOL SA EKONOMIYA SA UNYONG SOBYET

Mga aral at hamon

- Ipinakita ng karanasan sa Rusya ang posibilidad ng pagsasagawa ng mga malaking industriyalisasyon at mekarisasyon sa agrikultura sa pamamagitan ng paggamit ng malawak (*extensive*) na pagpupuhunan. Ang pagpaunlad ng kalidad ng mga produkto, ang pagpapataas ng produktibidad sa paggawa at ang pagbibigay diin sa isang masinsin (*intensive*) na pagpupuhunan, ay mga hamon pa rin.
- Possible rin ang sosyalistang forma ng ekonomiya na mayroong pantay-pantay na bahaginan ng kayamanan. Maitaas ang katayuang pangkabuhayan na walang pag-sasamantalang tao sa kapwato. Naisagawa rin ang pagbibigay ng serbisyo-sosyal na walang bayad, mga nakapirming presyo, ang minimal na implasyon at kawalan ng trabaho at ang pagasa sa sariling kakayahan. Ang hamon ay kung paano isakonkreto ang ganitong pang-ekonomiyang demokrasya patungo sa isang mahusay na pampolitikang demokrasya: ang pagbibigay ng tunay na kapangyarihan sa mga lokal na inisyatiba.
- Ang pag-unlad ng materyal na batayan ng ekonomiya ay kagila-gilas. Sa loob ng 40 taon lamang, umabot ng 101 beses ang produksyon ng elektrisidad; sa bakal at langis, 21 beses; pagmiminna ng coal, 16 beses; semento, 39 beses; at ang produksyon naman mula sa mga makinang panturno ng bakal, 39 beses. Ang diin ay talagang nasa *heavy industries* habang ang pag-iinhinyero ang siyang gulugod. Ang *consumer goods* naman ay naiwan ng ilang panahon: ang produksyon sa tela ay umabot lamang ng 3 beses; balat na sapatos, 8.4 beses; pinong asukal, 7 beses. Ang karaniwang produksyon sa agrikultura taon-taon ay tumataas lamang ng 2.5 beses.

II. Ang ekonomiyang sistema sa Yugoslavia: pagtatangka sa sariling pamamahala ng mga manggagawa

1. Ang rebolusyon ng Yugoslavia ay resulta ng pagtutol sa pasismo noong 1945. Hindi gaya sa ibang mga bansa sa Silangang Europa na kung saan ang Partido Sosyalista at Komunista ay itinatag ng mga nanalong hukbo ng Rusya. Ang mga rebolusyonaryo ng Yugoslavia ay tubong-bayan, igininalang at kinatawan ng pambansang kilusan na lumalaban sa pasismo. Ang ganitong katibay na pagsasarili ni Tito at ng *League of Communists* ay nauwi sa pagkakahati mula kay Stalin.

Sa panahong ito, malaki ang agwat ng mga mamamayan sa usapin ng kita, produktividad, at kultura at may iba't ibang mga nasyunalidad (katulad ng mga Serbs, Croats, Slavs, Albanians at Macedonians). Ang ganitong mga donians). Ang ganitong mga realidad kasama na ang bukasipan na paninindigan ng mga kasapi sa *League of Communists* ang siyang nagtulak sa tinatawag na *Yugoslavian experiment*. Para sa kanila, ang sobrang pagsesentralisa sa ekonomiya ay hindi

katugma sa istilo ng Marxista. Pagkatapos ng isang sosyalistang revolusyon, ang estado ay mag-sisimulang malanta at ito ay dapat na isalarawan sa isang sosyalistang modelo: ang sariling pamamahala (self-management) ng mga manggagawa.

2. Ang ekonomiyang sistema sa Yugoslavia ay batay sa mga batayang tunguhin ng sosyalismo:

- a. Ang sosyal na pag-aari ng mga gamit sa produksyon ay isang batayang kategorya sa ekonomiya hindi lamang isang ligal na karapatan. Ang usapin ay hindi lamang na ang mga manggagawa ay mayroong ligal na karapatan sa produksyon kundi dapat na magkaroon sila ng kapangyarihan sa pagsasagawa ng mga desisyon sa realidad ng ekonomiya.
- b. Ang mga manggagawa ay may karapatan na magtrabaho.

PHILIPPINES MAPA NG DAIGDIG

k. Ang mga manggagawa ay may karapatan na mama-hala sa produksyon.

Ang mga ito ay dapat na nakalagay sa tamang posisyon upang maging pantay bilang gumagawa, kumukonsumo at bilang mama-mayan.

Ang ganitong ekonomiyang modelo ay kabaligtaran sa karanasan ng Rusya, datapwa't ito ay sa loob pa rin ng konteksto ng sosyalistang ekonomiya. Ang pamilihan ay mayroong mas malaking epekto kaysa sa plano ngunit ito ay hindi kontradiksyon. Ang plano rito ay batayan upang magkaroon ng tamang takbo ang pamilihan.

3. Kung pag-uusapan natin ang sariling pamamahala ng mga manggagawa sa Yugoslavia ay nag-uusap tayo tungkol sa industriya at serbisyo.

Ang empresang pinamamahalan ng mga manggagawa ay isang istrukturang gumagawa ng mga sariling desisyon. Lahat ng guma-gawa sa empresang ito ay kasapi sa tinatawag na *worker's collectivity*. May permanenteng kintawan ang mga empresa na may 70 manggagawa at higit pa: ang sanggunian ng mga manggagawa. Ito'y mayroong lupong tagamahala na hinahalal taun-taon at may pananagutan sa pagtakda ng produksyon at mga gawain sa negosyo.

Sa katotohanan, limitado ang kapangyarihan ng mga manggagawa (*worker's council power*) sa pamamagitan ng mga regulasyon ng estado at sa pamamagitan ng mga pulitikang pakikialam ng *League of communists*. Ang napanghahawakan ng mga manggagawa ay ang distribusyon sa kita na nakabatay sa tinatawag na *equal pay for equal work*. Mayroon din kabayaran kaugnay sa produktibidad at komersiyal na resulta nito. May tunay na pakialam ang mga manggagawa sa pamahalaan ng kanilang empresa ngunit sa kabuuhan wala silang papel sa pagbubuo ng mga inisyal na kapital at sa pagpapatayo ng mga empresa.

Di karaniwan ang karanasan ng Yugoslavia. Batay sa mga teorya ng *management* ay mapaparalisa ang lahat ng desisyon. Gayon pa man, sa pangkalahanan napaka-aktibo ng mga manggagawa, kahit hindi naman lahat ay laging interesado sa pamamahala.

Bakit aktibo ang mga manggagawa?

- a. Napaka-konkreto para sa mga kasapi ng kolektibo ang mga bagay na may kaugnayan sa produksyon at pamamahala, kaya hindi naman talagang komplikado ito sa loob ng isang empresa.
- b. May pananagutan ang buong kolektibo sa mga batas ng pag-eempleyo, sa bahaginan ng kita, sa personal na kita, sa uliran ng produksyon (pattern of production) at sa mga bonus, kaya tunay at buhay ang pamamahala sa isang empresa.
- c. Nagpapa-iksi ng proseso sa pagbubuo ng desisyon kung kilala ang isa't isa at kung doon mismo makukuha ang mahahalagang impormasyon at doon pa rin naisasagawa ang mga kapasiyahan.
- d. Makaka-apekto sa mga manggagawa lalo na sa kanilang kita kung hindi agad sila kikilos sa mga problema, kaya mabilis nilang isasa-

alang-alang ang mga mungkahihang lokal at ng pambansang pamahalaan.

Bukod pa sa mga empresang may sariling pamamahala na nagpapagalaw sa ekonomiya, mayroon pa rin mga pribadong empresa na pinapayagang magkaroon ng hanggang 10 manggagawa lamang.

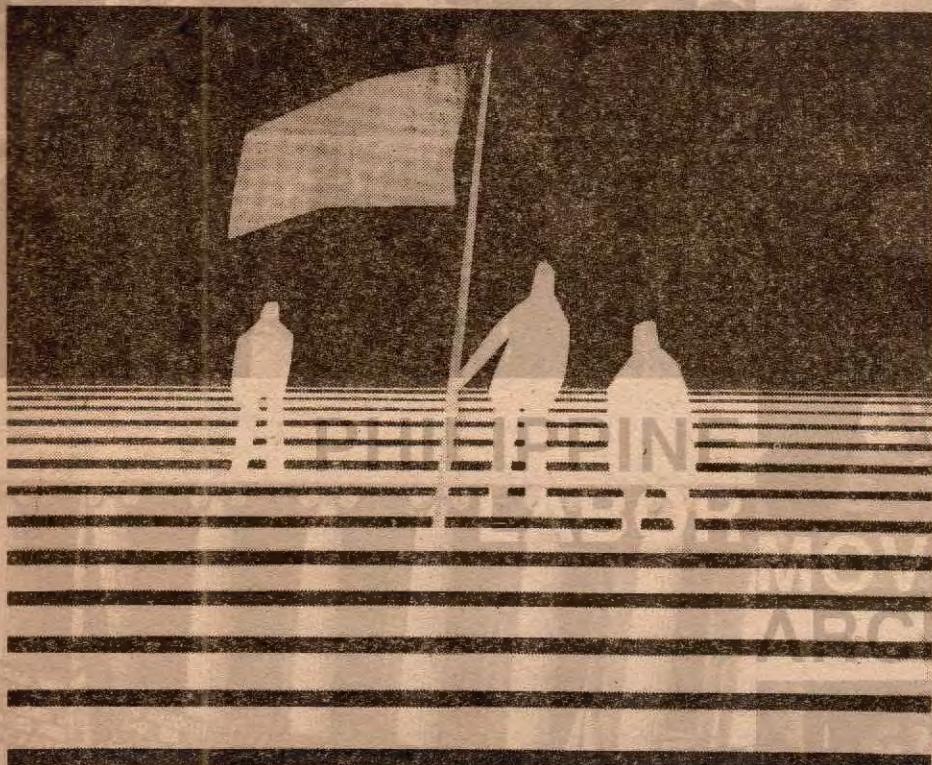
Datapwa't ang industriya sa Yugoslavia ay karamihang nasa ilalim ng sosyalismo, ang agrikultura sa pangkalahanan ay nasa pribado at sa mga tinatawag na *small holder agriculture*. Noong 1969, ang karaniwang pag-aari ng lupa ng isang magsasaka ay 3.9 ectarya. Karamihan ay nasa mga indibidwal na mga magsasaka. Hindi nagtagumpay ang mga pagtatangka upang magkaroon ng kolektibisasyon at ito ay hindi na ulit isinagawa.

Ang pamilihan ang siyang batayang ugnayan sa pagitan ng mga magsasaka at mga manggagawa. Sa Yugoslavia, mayroon ding mga pamahalaang sakahan na mas mataas ang ani kaysa sa pribadong mga sakahan ngunit ito ay batay sa usapin ng katabaan ng lupa. May tatlong antas ng pag-aari sa agrikultura: pamahalaang pag-aari, kooperatiba at pribado.

Ang mga benteha at disbenteha ng karanasan ng Yugoslavia.

Unang-una, tatlo ang papel ng mga manggagawang nasa sariling pamamahala. Sila ay mga *managers*, manggagawa at kasosyo sa tubo

Pinapasiyahan nila ang distribusyon ng kita at sila rin ang niay pananagutan sa pagpupuhunan. Ang pamahalaan ay nagpalabas lamang ng mga pangka-

Tatlo ang papel ng mga manggagawang nasa sariling pamamahala: Sila ay mga managers, manggagawa at kasosyo sa tubo.

lahatang alituntunin. Ang kapital ay isang pag-aaring sosyal at gumagampan bilang *foundation* o *endowment*. Batay sa pagganap ng ekonomiya ng Yugoslavia, ang laki ng puhunan at pag-unlad nito ay kagila-gilas kung iku-kumpara sa ibang mga industriyalisado at ibang mga sosyalistang bansa.

Ang kabilang mukha naman ay ang mataas na tantos ng implasyon at ang kawalan ng empleyo na mas grabe kaysa sa ibang mga sosyalistang bansa.

Puwedeng ilagay ito sa kawalan ng sentralisadong paggabay ng estado (nakikialam ngunit pasumpong-sumpong lang) o ayon sa iba, may sobrang pakikialam ngunit kulang naman sa pagpaplano.

Tungkol naman sa kawalan ng trabaho, kapansin-pansin sa kanlurang Europa ang mga dumadayong manggagawa mula sa Yugoslavia. Ang kawalan ng trabaho sa Yugoslavia ay nakauugat sa sistema ng sariling pamamahala at sa limitadong sektor na pribado.

Ang sariling pamamahala ng mga manggagawa sa empress ay puwedeng maging sagka sa pagkakaroon ng lubos na empleyo. Kung maraming tao ang mag-empleyo, ang kita at tubo ng kasalukuyang kolektibo ng mga manggagawa ay posibleng bababa.

Ang isa pang dahilan ay ang limitasyon na ipinapataw sa mga pribadong empress. Dahil ang limitasyong bilang ng mga manggagawa na pinapayagan ay 10 manggagawa lamang, karamihan sa kanila nagpapalawak ng kanilang kapital na hindi makakuha ng dagdag na mga manggagawa.

Isang disbenteha dahil sa sosyalityang kalagayan ng Yugoslavia ay ang pagkakanya-kanya ng mga rehiyon. Ito ay nagdudulot ng mga maliliit at protektadong mga pamilihan sa loob mismo ng isang estado. Kaya may malaking kasayangan sa ibang mga pang-ekonomiyang gawain

III. Ang kalagayan ng mga manggagawa at ng kanilang mga organisasyon sa mga sosyalistang bansa

Normal lamang na ang mga manggagawa ay magkaroon ng interes sa sosyalistang sistema. Sa kabilang lumalakas na mga kontra-komunistang pakana, dumarami nang dumarami ang

mga manggagawang nagpapakita ng interes sa kalagayan ng mga manggagawa sa sosyalistang sistema.

Sa lahat ng mga sosyalistang bansa, ang mga manggagawa ay

may tungkuling magtrabaho at mayroon ding karapatang magtrabaho at mag-employo, kayaang pumili ng hanapbuhay at lugar na pagtatrabahuan.

Tatalakayin ng kabanatang ito kung paano isinasakonkreto ang mga karapatang ito sa usapin ng sahod, kung paano itinatakda ang sahod at ano ang kalagayan ng mga organisasyon ng mga manggagawa sa dalawang sosyalistang bansa: ang Sobyet Unyon at ang Yugoslavia. Susulyapan din natin ang ilang mga sosyalistang bansa tungkol dito.

- 1. Sa Sobyet Unyon, ang dagdag sa sahod at ang halaga na bayaran ay direktang nakaugnay sa binabalak na plano (five year plan).**

Ang sahod ay nakabatay sa kasanayan (skill), produktibidad at kahalagahan sa balangkas ng industriyalisasyon. Ang di-pagkakapantay-pantay ay umiiral pa rin kahit ikumpara sa ibang mga sosyalistang bansa. Ang pagkakiba ng sahod ng isang di-sanay (unskilled) at sanay (skilled) na manggagawa ay may tumbasan (ratio) na 1 sa 3, mataas pa kumpara sa mga bansang nasa Kanluran.

Nagsumikap ang pamahalaang Sobyet na maging pantay ang sahod sa pamamagitan ng pagpapataas ng mga mababang sahod habang inilalagay naman sa pirmi ang mga matataas na sahod. May malaking papel ang mga industriya at mga rehiyon sa pagtakda ng mga sahod at hanap-buhay. Inilalahad ng talaan sa ibaba ang sahod sa iba't ibang mga sosyalistang bansa noong 1978.

Average Nominal Wages in Selected Socialist Countries (equivalent in dollars) – 1978

Countries	U.S. Dollar	P. Peso
U.S.S.R.	204.80	1,984.51
Romania	386.11	3,741.41
Yugoslavia	174.09	1,686.93
Hungary	164.96	1,598.46

Source: J. Wilczynski, *The Economies of Socialism*, p. 104

Ang pagpapasahod sa mga sosyalistang bansa ay may malaking pagkakaiba sa Pilipinas o kahit na sa mga maunlad na kapitalistang bansa: ang bahagi lamang ng halaga ng mga produkto at serbisyo nagawa ay napupunta sa direktang sahod ng mga manggawa (take home pay), ang iba ay napupunta bilang *social fund* na siyang sumasagot sa libreng pagpapagamot, libreng edukasyon, pondo para sa pagreretiro, at ang iba ay muling puhanan para sa ekonomiya.

Noong 1960, karamihan sa mga manggawa ng Rusya ay tumatanggap ng direktang sahod sa forma ng tinatawag na *piece-rate wage*: ang batayan sa sahod ay ang bilang at kalidad ng nagawang produkto ng manggawa. Ang iba ay tumatanggap ng sahod batay sa panahon: oras, linggo, buwan. Ngunit, isinagawang hakbangin ng karamihan ng mga sosyalistang bansa na maging sa panahon ang batayan ng pasahod. Sa ngayon, ang karamihan (2/3) ay tumatanggap na ng ganitong forma ng pasahod.

Mula sa dekada 60, lumaki ang papel ng mga insentibong material sa mga isinagawang reforma

sa ekonomiya. Halimbawa: dagdag na *bonus*, bahagi sa tubo (gaya ng nakita natin sa Yugoslavia), 13th at 14th monthly pay.

Ang pananaw ng mga sosyalistang ekonomista at nagplano kaugnay sa pagtataas ng sahod ay: ang pagtaas ng sahod (real wage increase) ay kailangan mas mababa kaysa sa pagtaas ng produktibidad ng paggawa. Halimbawa, kung mayroon 5% na pagtaas sa produktibidad ng paggawa ngayong taon, ang pagtaas ng sahod ay kailangan mas mababa kaysa sa 5%. Ito ay nalarawan sa talaan sa ibaba kaugnay ng pagtaas ng produktibidad sa paggawa (growth rates of labor productivity) at ang pagtaas ng sahod (real wages) taon-taon.

Rates of Growth of Labor Productivity as Compared to Real Wages

Countries	1966-1970		1971-1975	
	LP	RW	LP	RW
Hungary	5.1	3.5	6.2	3.4
Romania	7.3	3.8	11.1	3.1
Bulgaria	8.1	5.2	7.5	2.8
U.S.S.R.	6.3	4.9	4.1	3.7

LP: Average annual rates of growth of labor productivity.

RW: Average annual rates of growth of real wages.

Source: Economic survey of Europe in 1976, Geneva, United Nations, 1977, Part II, P. 101

Sa kasalukuyan, nilalabanan at tinututulan ang ganoong pananaw na ang pagtataas ng sahod ay mas mababa sa pagtaas ng produktibidad ng paggawa.

Sa isang yugto ng pag-unlad ng mga sosyalistang bansa, dapat makilala ang pagkakaiba tungkol sa pagtaas ng produktibidad: kung nanggaling sa mga manggawa o sa panlabas na salik.

Ang pagtaas ng produktibidad na nanggaling sa mga manggawa ay nakabatay sa mas kwali-pikadong manggawa, sa mas mabuting paggamit ng kasanayan at sa organisasyon sa gawain. Ang panlabas na salik sa produksyon ay batay sa pag-unlad ng teknolohiya, sa higit pang pagpapaunlad ng produkto at sa likas na mabuting kalagayan. Kung ganon, ang pagtaas ng sahod bunga ng produktibidad ng mga manggawa ay kailangan lamang na mapamahagi nang pantay sa mga manggagawang may papel sa produksyon. Ito'y ginawa sa Yugoslavia. Kung batay naman sa panlabas na salik, ang naitalang kita ay dapat ipamahagi sa lahat ng mga manggawa.

Sabagay, ang mga presyo ng bilihin at serbisyo ay puwedeng ibaba o puwede palakihin ang pondo para sa libreng serbisyo ng estado.

Upang makamit ang mabilisang at makabayang industrialisasyon, kabilang ang sistema ng ekonomiya na may sosyalistang katangian.

2. Ang komposisyon ng puwersang paggawa ng mga sosyalistang bansa at ang distribusyon nito sa agrikultura at di-agrikultura.

Noong 1970, ang kabuuang lakas paggawa ng Rusya ay hinati sa *manual* at *white collar workers* na umaabot ng 80% at sa 20% na mga *kokhos workers* at *craftsmen* na nasa mga kooperatiba (kasama na ang *cottage industry*).

Sa Yugoslavia, 50% ng mga manggagawa ay nasa agrikultura, sa Rusya 35%, sa West Germany 8%, sa Amerika 4% lamang (batay sa *West German sources* noong 1983).

Ang malinaw na katangian sa mga sosyalistang bansa ay ang mataas na bilang ng mga babaing nasa bayarang empleyo kung ikukumpara sa tinatawag na *working age females*.

Nagtatrabajo rin ang mga babae bilang mga *welders*, *truck drivers* at iba pang mga trabaho na "pan-lalaki" raw lamang.

3. Ang mga organisasyon ng mga manggagawa

Percentage of Gainfully Employed Women as Compared to Working Age Females	
Countries	Percent
Czechoslovakia	83
U.S.S.R.	82
Bulgaria	74
Romania	73
Poland	63
Japan	53
West Germany	52
USA	40
Philippines	25

Source: N. Shishkan, Women's Participation in Social Production, *Ekonomicheskie nauki* (Economic Science), Moscow, 1, 1975, P. 32

Sa mga sosyalistang bansa, 80% hanggang 95% ng mga tumatanggap ng sahod ay organisado sa mga unyon samantalang sa mga kapitalistang bansa ay umaabot lamang ng 35% hanggang 70%. Sa Estados Unidos, 19% lamang ay nasa unyon. Ang pinakapambihirang kaso sa mga sosyalistang bansa ay ang Tsina na kung saan ay 5% lamang ng mga manggagawa ay may unyon.

Sa pangkalahatan at batay sa tradisyon, ang mga unyon sa mga sosyalistang bansa ay nakikita bilang mga *transmission belts* ng mga patakaran ng estado. Ito ay isang paraan upang maging malapit ang pamahalaan sa masa.

Ang mga unyon sa isang sosyalistang sistema ay kasapi sa pag-sasagawa ng patakaran ng estado, kinakatawan at ipinagtatanggol nila ang interes ng mga manggagawa.

Sa Yugoslavia, nawala ang papel ng mga unyon bilang *transmission belts* nang magkaroon ng sariling pamamahala ang mga manggagawa at ang mga ito ay may sariling dinamismo. Ipinapalagay mismo ni Tito na ang mga unyon ang siyang tagapagtanggol sa mga karapatan ng mga manggagawa. Hinihikayat din niya ang mga unyon na pilitin ang pamahalaan at ang mga namamahala na ipagtanggol ang interes ng mga manggagawa. Batay dito, ang welga ay pinapayagan kung naku-tuon sa mga walang ginagawang burukrasya at mga namamahala. Bagama't tinutuligsa ng *Confederation of Trade Unions of Yugoslavia* ang ilang mga patakaran ng pamahalaan hindi naman ibig sabihin na kinakalaban nila ang kapangyarihan ng Partido at ng pamahalaan. Sa ibang mga sosyalistang bansa, ang mga unyon ay anti-anti ding nagkaroon ng sariling dinamismo sa lipunan. Ang mga manggagawa, ang kani-lang mga samahan at ang lipunan mismo ang siyang nakikinabang sa ganitong papel ng mga unyon.

Pangwakas

Ang talakayan sa ilang aspeto hinggil sa sosyalistang ekonomiya ay puwedeng ihambing sa kalaganan ng Pilipinas sa ngayon.

Kailangan ng pagbabago sa batayang ekonomiya at sa mga relasyong sosyal ang isang mala-kolonyal at mala-pyudal na sistema. Bukod sa mga partikular na aral, mga tagumpay at hamon na ating nakuha, puwede nating lagumin ito sa mga sumusunod:

- Upang makamit ang isang mabilisang at makabayang industriyalisasyon, kailangan ng sistema ng ekonomiya na may sosyalistang katangian.
- Ang sentralisadong pagpapano ay dapat na maging batayan lamang sa target na produksyon at sa pagbabahagi ng *resources*. Dahil ang Pilipinas ay pulo-pulo, kailangan bigyang diin ang mga lokal na inisyatiba at pag-aralan ang karanasan sa Yugoslavia. Hindi dapat ipataw ang isang plano. Ang demokratikong kamalayan

ang dapat na paunlarin upang makamit ang isang popular na desisyon kaugnay sa isang *social investment plan* na *sasagot sa management plan* na sasagot sa mga pangangailangan ng mama-mayan.

- Dahil ang Pilipinas ay isang bansang nakabatay sa agrikultura ang ekonomiya, ang kaunlaran sa industriya ay dapat na balanse at naku-tuon sa pagpapaunlad ng agrikultura. Ang mga gagawing hakbangin para sa mga magsasaka ay susing salik rito. Hindi dapat puwersahan ang mga magsasaka kundi dapat na kumbinsihin upang makisama sa pamahalaan. Makukumbinsi lamang sila kung makikita nila na kikita ng mas mataas ang bagong paraan sa pagsasaka at ang bagong anyo ng kani-lang samahan.
- Panghuli, batayang usapin sa pagbabago ng relasyong-sosyal ang pag-aaral at ang pagpapaunlad ng pulitikal na pamumuno sa loob ng samahan ng mga manggagawa. Tatalakayin sa susunod na DATOS ang kaugnay sa pulitika at kultura sa ilang mga piniling sosyalistang bansa.

Pinagsanggunian:

- L. Leontyev, *A short course of political economy*, Moscow, Progress Publishers, 1968
- J. Wilczynski, *The Economies of Socialism, Principles governing the Operation of Centrally Planned Economies*, Unwin, 1982.
- L. Hubermann and P. Sweezy, *ABC of Socialism*, Monthly Press Review.

- A. Nove, *The Economics of feasible Socialism*, London, George Allen and Unwin, 1983.
- M. Barrat Brown, *Models in political economy*, Great Britain, Chaucer Press, 1984.
- M. Bornstein, *Comparative economic Systems*, Homewood, 1979.
- J. Vanek, *Selfmanagement: Economic Liberation of Man*, Harmondsworth, Penguin Education, 1975.

**REGIONAL MAP
OF THE
PHILIPPINES**

NCR-NATIONAL CAPITAL REGION
 REGION NO. 1 - ILOCOS
 REGION NO. 2 - CAGAYAN VALLEY
 REGION NO. 3 - CENTRAL LUZON
 REGION NO. 4 - SOUTHERN TAGALOG
 REGION NO. 5 - BICOL REGION
 REGION NO. 6 - WESTERN VISAYAS
 REGION NO. 7 - CENTRAL VISAYAS
 REGION NO. 8 - EASTERN VISAYAS
 REGION NO. 9 - WESTERN MINDANAO
 REGION NO. 10 - NORTHERN MINDANAO
 REGION NO. 11 - SOUTHERN MINDANAO
 REGION NO. 12 - CENTRAL MINDANAO

Number of

REGION	ALL INDUS- TRIES	AGRICUL- TURE, LOGGING & FISHER- IES
ALL REGIONS		
No. of unions	1,808	57
Total Membership	476,983	29,457
NCR		
No. of unions	1,141	7
Total Membership	264,007	2,474
REGION 1		
No. of unions	42	2
Total Membership	16,589	876
REGION 2		
No. of unions	13	2
Total Membership	5,126	626
REGION 3		
No. of unions	133	5
Total Membership	43,293	283
REGION 4		
No. of unions	173	8
Total Membership	37,157	1,081
REGION 5		
No. of unions	49	2
Total Membership	4,788	44
REGION 6		
No. of unions	33	1
Total Membership	15,854	197
REGION 7		
No. of unions	39	2
Total Membership	12,416	358
REGION 8		
No. of unions	29	1
Total Membership	3,788	639
REGION 9		
No. of unions	18	4
Total Membership	2,314	436
REGION 10		
No. of unions	45	7
Total Membership	30,556	4,126
REGION 11		
No. of unions	63	14
Total Membership	35,161	18,022
REGION 12		
No. of unions	30	2
Total Membership	5,934	295

**Registered Local Unions by Region & Major Industry Groups
1985**

Sources:
 Bureau of Labor Relations - 1985
 1984 Yearbook of Labor Statistics
 CARLS DATABANK

MINING	MANUFACTURING UTILITIES	CONSTRUCTION	DISTRIBUTIVE & TRADE SERVICES	TRANSPORT, COMMUNICATION & STORAGE	FINANCING & BUSINESS SERVICES	COMMUNITY SOCIAL & PERSONAL SERVICES
26 19,073	1,039 270,052	25 4,127	23 2,494	71 16,855	249 66,185	70 22,105
2 99	734 161,482	4 2,023	18 1,929	40 13,522	122 41,497	58 21,298
5 9,130	15 2,858	3 267	0 0	2 112	4 2,360	2 24
1 534	8 3,811	0 0	0 0	0 0	0 0	2 155
3 2,371	69 14,715	10 1,222	1 146	4 326	10 3,302	3 374
6 1,441	115 29,655	2 181	1 73	3 80	13 2,203	3 158
2 507	9 768	4 179	1 111	3 112	23 2,830	1 56
1 60	15 11,657	0 0	0 0	0 0	9 3,037	0 0
3 3,990	14 5,127	0 0	0 0	2 310	13 2,202	1 80
1 139	5 1,210	0 0	1 138	0 0	17 1,361	0 0
0 0	7 1,258	0 0	0 0	1 86	5 499	0 0
2 802	18 21,757	0 0	0 0	6 710	10 3,042	0 0
0 0	22 13,011	1 199	1 97	4 869	12 1,957	2 115
0 0	8 2,743	1 56	0 0	6 728	11 1,895	0 0

PAMAMAHALA NG PINANSIYA

Pambungad:

Ang masinop na pamamahala ng pondo ay dapat maging bahagi ng kahit na anumang organisasyon o institusyon. Binubuo ito ng paghahanap, paglikom at mahusay na paggamit ng pondo. Walang organisasyon o institusyon ang masasabing may sapat na pondo kung ikukumpara sa lawak at dami ng mga pangangailangan. Gayon pa man, ang isang organisasyon o institusyon ay kailangang tumugon sa ilang pangangailangan at batay dito ay maglaan ng kaukulang pondo.

Ang pamamahala ng pinansiya ay ang pagkuha at paggamit ng mga pondo at iba pang pag-aari ayon sa sistematikong plano. Kaugnay ito ng iba't ibang gawain ng organisasyon o institusyon. May epekto sa pinansiya ang mga pagpapasiya sa mga programa, kalakaran at iba pa. Halimbawa, kung magdaragdag ng kagawad, bibili ng kagamitan, may bagong programa, dapat isaalang-alang ang epekto nito sa pinansiya.

Ang mahusay na pamamahala ng pinansiya ay isang palatandaan ng matatag na organisasyon o institusyon at ito ay magbungra ng mabuting paglilingkod sa tao.

Mga prinsipy

Sapagkat ang mga organisasyon o institusyon na itinatayo ng mga manggagawa ay di-pangkalan kundi isang paglilingkod at pagtugon sa pagpapalaganap ng tunay na unyonismo, may ilang mga prinsipyo na kailangan patagusin sa mga gawain.

1. Ang organisasyon o institusyon ay kailangang umasa ng ganap sa mga manggagawa sa pagpapasulpot ng pinansiya at sa suporta sa mga programa. Kailangan

ang mga manggagawa mismo ang tumangkilik sa kanilang mga programa at gawain. Ang malilikom mula sa ibang sektor at grupo dito sa bansa at sa ibayong dagat ay karagdagan lamang.

2. Ang pinansiya ay isang instrumento lamang na kailangan upang maisagawa ang mga naitakdang programa na tumutugon sa ilang pangangailangan. Ang pagpapasulpot ng pinansiya ay laging kaugnay ng isang programa o paglilingkod.

3. Kailangang masalamin sa pinansiya ang pangunahing programa o gawain na itinakda ng isang organisasyon o institusyon. Ang diin na ibinibigay sa isang gawain ay may katumbas na diin din sa pinansiya.

4. Lahat ng organisasyon o institusyon ay may limitasyon sa pondo. Kaya kailangan ang maayos at masinop na pagpaplano ng mga pinansiya nang ito ay mamak-sima.

5. Ang pondo ay hindi ginagamit sa mga personal na proyekto ng mga kasapi at opisyales ng isang organisasyon o institusyon. Ang pondo ay nakalaan para sa mga pangangailangan at serbisyo na ibinibigay nito.

6. Kailangan ang maingat na pangangalaga at masinop na pag-uulat ng pinansiya sapagkat ang bawat sentimo ay galing sa pawis at pagod ng mga manggagawa sa ating bansa at sa ibayong dagat.

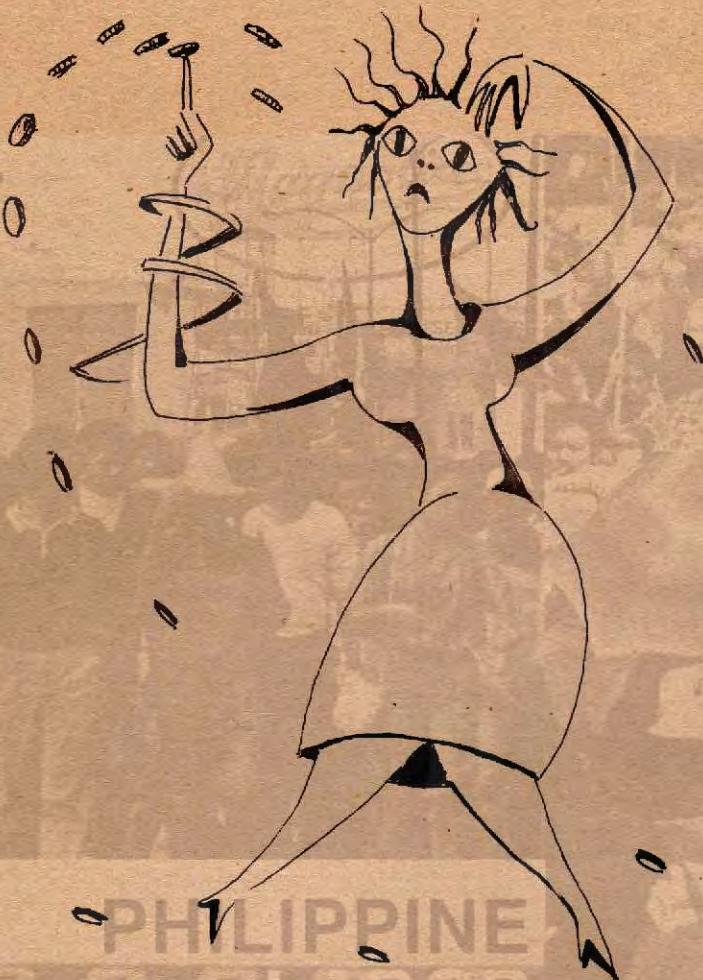
7. Bagama't ilang tao lamang ang namamahala sa pondo, ito ay responsibilidad ng lahat. Paunlarin ang was-tong pagtingin sa pinan-

siya. Laging itaguyod ang mga prinsipyo sa pamamahala ng pinansiya at ipamulat ang responsibilidad ng lahat sa mga manggagawa, mga opisyales, mga staff, board at mga taga-suporta ng organisasyon o institusyon.

Apat na aspeto ng pamamahala ng pinansiya

Mahalagang gawain ang paghahanap at paglilikom ng pondo upang matustusan ang mga programa ng organisasyon o institusyon. Ito ay inaakma sa mga pangangailangan sa isang takdang panahon. Karaniwan ay may takdang halaga na kailangan likumin. Ito ay pinaplano ng mabuti at kailangan maging mapanlikha sa pagpapasulpot ng pondo. Subukin ang iba't ibang pamaraan gaya ng *solicitation, pledges, finance projects* at iba pa. Gaya ng nabanggit na, ang mga manggagawa mismo ang dapat asahan dito.

A. Ang badyeting o paglalaan ng pondo.

Ang badyeting ay ang detalyado at sistematiskong pagpaplano ng kinakailangang pinansiya batay sa mga programa at gawing natukoy at mga tauhang gagampan ng mga gawain sa loob ng isang takdang panahon. Mahalagang instrumento ang badyeting sa pagpaplano ng pinansiya. Ang inaabuhang pondo ay ikinukumpara sa mga gastos at kung may pagkukulang ay pinag-aaralan ang pagpupuno. Nagtatakdakin ng alokasyon para sa mga di-inaabuhang gastusin. May mga dapat isaalang-alang sa pagbubuo ng badyet.

1. Pag-aralan kung ano ang mga karaniwang pinagkukunan ng pondo at ang mga pinagkakagastusan. Batay dito, maghanay ng *financial items* ng organisasyon o institusyon. Halimbawa, ang pinagkukunan ng pondo ay

kontribusyon, butaw mula sa mga kasapi, *grant, sales* at iba pa. Sa mga gastusin naman gaya ng *salaries, transportasyon, postage, office supplies* at iba pa.

2. Ibatay ang badyet ayon sa kasalukuyang kalagayan ng mga bilihin at gastusin upang ito ay hindi lumobo o lumiit.
3. Lagyan ng palugit ang badyet para sa pagtaas ng presyo. Karaniwan di ito tumataas sa 10% at di bumababa sa 5% ng kabuuang badyet.
4. Tukuyin ang pangunahing programa o gawain at isalamin ito sa badyet.

B. Ang pag-aasikaso at pag-aalaga ng mga gamit at ari-arian

1. Ang lahat ng pondo, kagamitan at kasangkapan na natamo ay mga ari-arian ng organisasyon o institusyon. Ang pag-aalaga nito ay nangangahulugan ng pagkilala sa mga pagmamalasakit sa mga manggagawa at mga taga-suporta. Upang mapangalagaan nang ganap, kailangan may imbentaryo ang lahat ng kasangkapan at kagamitan mula ng ito ay itinayo. Ang karaniwang forma na ginagamit ay ang sumusunod:

1. Imbentaryo ng kasangkapan at kagamitan

Halimbawa:

Petsa	Kagamitan	Yunit	Presyo	Saan nakalagay
7/21/81	IBM Typewriter	1	P10,200	Admi room
9/29/81	Gestetner Duplicating machine	1	16,864	ED room
10/7/82	Age filing cabinet	2	680	ED room
12/15/84	Olympia calculator	1	980	Admi room

2. Imbentaryo ng sales

Halimbawa:

Petsa	Particulars	Beginning	In	Out	End
Feb. 18	DATOS	2,000 cps.		20	1,980
	PAMA	2,000 cps.		5	1,995
Feb. 19	DATOS	1,980 cps.	5	6	1,979
	PAMA	1,995 cps.	2	1	1,996

Inililista sa pormang ito tuwing mayroong kasangkapan o kagamitan na binili o natanggap.

2. Ang pagbubuo ng panloob na mekanismo para sa pagkontrol ng pondo ay isang paraan ng pangangalaga nito. Minomonitor ang mga programa dahil ito ang nagtatakda ng tuwirang gastos, gayundin ang pang-araw-araw na gastos na sumusuporta sa mga gawain. Sinusuri rin ang paggamit ng pondo. Kulang ba? Sobra ba? Bakit? Inaalayahan ang kabuuang katayuan ng pinansiya ng organisasyon o institusyon upang maiwasan ang pagtigil ng mga programa.

May mga ilang kalakaran para sa makinis na pag-aayos ng pondo:

- a. Lahat ng perang pumapasok kahit gaano kaliit ay nire-sibuan at idinedeposito sa bangko.
- b. Lahat ng perang lumalabas ay may cash voucher sa malalaking gastos at may petty cash voucher sa maliliit na gastos.
- c. Mayroon laging nakalaan na petty cash sa pang-araw-araw na gastusin. Ang halaga ay pinagkakasunduan ng *financial committee*.
- d. Kailangan mayroong tatlong tao na *signatory* sa *bank accounts* ng organisasyon o institusyon at kahit na sinong dalawa ang maaaring pumirma.
- e. Ang naglalabas o nagbibigay ng pera o kahera ay iba sa mga nagtatala ng mga kita at gastos at iba pa rin ang gumagawa ng pag-uulat sa katapusan ng buwan o *finance officer*.

Isang paraan ng pagmamak-sima ng pondo ay ang pagpapalago nito habang hindi pa ginagamit. Pinapangasiwaan ito ng ingat-yaman sa tulong ng pinansiyal komite.

K. Ang masinop na pagtatala ng pinansiya

Upang maging sistematiko ang pagtatala, kailangang gumamit ng mga porma na kailangan gaya ng *cash voucher*, *petty cash voucher*, resibo at iba pa. Gayundin, may mga librong kailangang gamitin sa maayos na pagtatala gaya ng *cash disbursement book* para sa mga gastos, *cash receipt book* para sa mga kita, *general ledger* kung saan pinagsama ang mga gastos at kita upang madaling maihanda ang buwanang pag-uulat.

D. Ang paghahanda ng waste at makahulugang ulat

Ang pag-uulat ng pinansiya ay pagpapahayag ng katayuan ng organisasyon o institusyon sa mga taong kinaukulan. Ang suma ng lahat ng kita, gastos, ari-arian sa isang taon ay gina-gawa upang makita ang kabuuang takbo ng pinansiya. Kailangang magbigay ito ng tunay na katayuan ng organisasyon o institusyon.

Iba't ibang tao at grupo ang karaniwang binibigyan ng pam-pinansiya pag-uulat ayon sa kanilang interes.

Sa *board*, ang ulat ay kailangang ipakita kung ano ang performans ng organisasyon o institusyon; sa mga *staff*, kailangan tutukan ang performans kaugnay sa mga programa; sa SEC/BIR, kung registrado, batay sa tipo ng aplikasyon nito at mga reksitos; sa mga taga-suporta, batay sa mga programang sinusuportahan nila.

Mga tauhang kailangan para sa mabisang pamamahala ng pinansiya

Mahalaga na may karapat-dapat na tauhan sa mga susing posisyon sa pamamahala ng pinansiya. Magtakda ng tiyak na mga tauhan na may kakayahang sa ganyang gawain at linawin ang mga tungkulin ng bawat isa.

1. Ingat-yaman: karaniwan ang ingat-yaman ay inihahalal ng *board* at siya ang na-

mamahala ng pagpapalago at pagtatago ng pondo.

2. *Finance komite*: karaniwan ay binubuo ito ng tatlong katao mula sa *staff*. Kasama rito ang ingat-yaman at pinagpapasiyahan ng *board*. Sila ang gumagawa ng mga kalakaran sa pinansiya, naghahanda ng badyet para aprobahan ng *board* at nagpapasya sa mga gastusing di-inasaahan.

3. *Finance officer*: gumagawa ng ulat pampinansiya tuwing katapusan ng buwan ayon sa panahon na napagpasiyahan ng *board*, halimbawa, tuwing ikatlo, ikaanim na buwan o taunan.

4. Tagapagtala: nagtatala ng pang-araw-araw na kita at gastos at nag-iimbitaryo ng mga kagamitan at kasangkapan.

5. Kahero: tumatanggap at nag-lalabas ng pondo

6. *Auditor*: nagtitiyak na maayos, waste at masinop ang pamamahala ng pinansiya.

Pangwakas

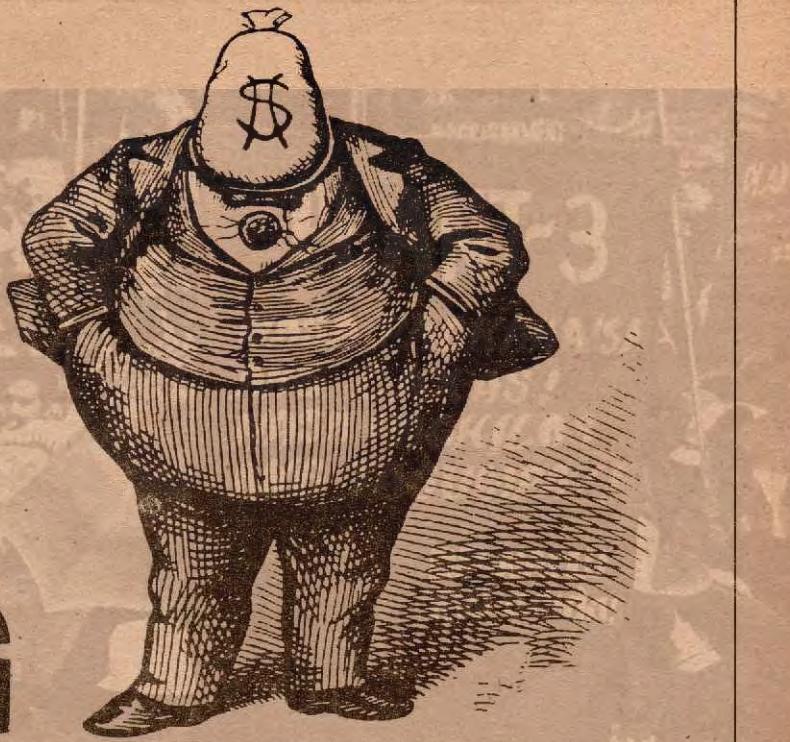
Batay sa mga mahalagang punto na naihayag ukol sa pamamahala ng pinansiya, maaaring suriin ang pagpapatakbo ng inyong organisasyon o institusyon kaugnay sa pinansiya. Maaari rin na maging batayan ang artikulong ito ng isang *workshop* para sa pagsasanay ng mga tauhan sa pamamahala ng pinansiya. ■

Pinagsanggunian:

Martinez, E. Abasolo, P. Carlos C., *Management Theory and Practice*, GIC Enterprises & Co. Inc. Manila, 1983.

Torrington, V. & Weightman, J. *The Business of Management*, Prentice-Hall International Ltd., UK, 1985.

PROFIT SHARING

Nagpuputukan ang mga butse nina Fred Whiting at mga kasapi ng American Chamber of Commerce of the Philippines nang ipahayag ni Minister Bobbit Sanchez ng MOLE na personal siyang sumusuporta na magkaroon ng programang *profit sharing* dito sa Pilipinas. Habang nanlalaki ang mga mata ng mga manggagawa dahil bigla silang namangha (biro mo nga naman, mababahaginan sila ng tubo, *minimum wage* lang, nagwewelga pa sila), biglang sambulat na naman sina Whiting na ang *profit sharing* ay isang "komunistang ideya."

Ano nga ba talaga ang ibig sabihin ng *profit sharing*? Paano ito isinasakatuparan? Saang lupalop ito nagmula? Talaga bang isang komunistang ideya ito na nagpapawis sa mga kalborg bum bunan ng mga kapitalistang gaya ni Fred Whiting? Anong klaseng halimaw ito at ganoon na lamang ang takot nila?

Ang *profit sharing* ay isang panukala kung saan ang manedsment at mga manggagawa ay sumang-ayon sa isang kabayaran

na dagdag sa sahod at kita ng huli na nakabatay sa kikitaing tubo ng kompanya. Ang kabaya rang ito ay maari sa porma ng salapi o *stock* at karaniwang ibinibigay taun-taon (magpapal lim pa dito sa mga susunod pang parapo).

Ito ay nagmula sa Europa (sa mga bansang kapitalista), unang isinagawa ng Pransya noong 1889 at malawakang ginamit ng mga bansang Hapon, Amerika at Pilipinas. Ayon sa MOLE, may limampung (50) kompanya dito sa Pilipinas na nagsasagawa ng iba't ibang pamamaraan kaugnay ng pagpapatupad nito.

Ang *profit sharing* ay nakapaloob sa usaping *Incentive Payment Schemes* na nagtatangkang maimpluwensiyan ang asal, kung gayon, ang pagtupad ng trabaho ng mga manggagawa (kaugnay sa pagpapataas ng produksyon) sa pamamagitan ng probisyon ng salapi o hindi salapi bilang pabuya na hiwalay sa batayang sahod.

Ang mga layunin ng *profit sharing* bilang isang panukala ay nakapaloob sa mga sumusunod:

1. upang masangkot nang ma buti ang mga manggagawa sa pagsasakatuparan ng mga layunin ng kompanya;
2. upang madagdagan ang kini kita ng mga manggagawa sa pamamagitan ng isang makatarungang distribusyon ng nadagdag na yamang nang galing sa pagnenegosyo at operasyon ng kompanya;
3. upang mapabuti ang kahal agahan at epektibong operasyon ng kompanya.

Kung ganoon, ang programang *profit sharing* ay hindi nagmula sa utak ng mga "komunista" (gaya ng putak nina Whiting), kundi mula mismo sa katulad niyang mga kapitalista na ang pangunahing layunin ay tumaas nang tumaas pa ang produksyon at tubo.

Bagama't nanggaling sa kapitalistang kaisipan ang *profit sharing*, tatalakayin lamang natin ito at pag-aaralan kung paano ito makanatulong sa pang-ekonomiyang pangangailangan ng mga manggagawa.

Sa ngayon, sa panig ng mga kapitalista ay mayroong sumu

sulpot na dalawang opinyon tungkol dito. Ang una ay ang mga kapitalistang noong hindi pa man lumalabas ang isyung ito sa pahayagan ay nagkakaloob na ng ilang porsyento ng kanilang tubo sa mga manggagawa. Sila ang mga tahimik o walang inilabas na reaksiyon tungkol sa panukalang profit sharing. Ang pangalawa ay iyong mga kapitalistang kasapi ng American Chamber of Commerce of the Philippines at ibang lokal na kapitalistang nasa Employer's Confederation of the Philippines (ECOP). Sila ang mga kapitalista sa panahon ng Rehimeng Marcos ay kaliwa't kanan na tumubo ng katakot-takot na tubo samantala ang mga manggagawang Pilipino ay gumagapang sa kahirapan at pagsasamantala.

Sa panig naman ng mga manggagawa, may nakikita silang kaunting implikasyon bagaman makakatulong ito sa kanilang pang-ekonomiyang pangangailangan. Nakini-kinita nila na posibleng maging hadlang ang *profit sharing* sa pagtupad ng mga karapatang pang-manggagawa, halimbawa, ang karapatang magwelga dahil parang magiging kaisa na sila sa mga layunin ng kapitalista. Lagi mismong hinahalimbawa ng MOLE ang multinasyunal na kompanyang S.C. Johnsons (nagbibigay ng 25 porsyento ng kanyang tubo sa mga manggagawa, ayon sa balita) na wala pang naitalang welga at wala ring unyon ito. Isang layunin ng MOLE kung bakit pinanukala ang profit sharing ay upang mag-

karoон ng tinatawag nila na "katahimikang industriyal" na siyang magbubunsod ng pagdagsa ng dayuhang kapital at upang magsilbing "lehitimong mekanismo ito sa pagbibigay ng katarungan sa mga pang-aaping dinanas ng mga manggagawa sa nakaraang rehimeng."

Wala sa artikulong ito kung isasakripisyong mga manggagawa ang kanilang mga karapatan kapalit ng *profit sharing* o maging pleksible sila. Ibig sabihin, habang pinapakita nila na gusto nila ang *profit sharing* ay hindi ibig sabihin na isasakripisyong lamang nila ang kanilang mga karapatan bilang manggagawa.

Mga tipo ng *profit sharing*

Sabi natin sa simula na ang *profit sharing* ay maaari sa forma ng salapi o *stock* at karoniwang ibinibigay taun-taon. Tatalakayin ang *profit sharing* sa forma ng salapi. Ito ang popular na forma sa Europa o kahit dito sa Pilipinas dahil obhetibong nahahawakan kaagad ng mga manggagawa ang kanilang bahagi sa kabuuang tubo pagkalipas ng isang takdang panahon.

1. Ang *value added formula*

Ito ay isang sukatang (measurement) upang makuha ang kala gayan ng kompanya sa usaping nagawang yaman nito sa isang takdang panahon. Sa maikling salita, ang *value added formula* ang nagsusukat ng halaga ng produksyon ng isang kompanya. Ito din ang tumatakda sa *profit sharing* na nasa forma ng salapi. Ang yaman na nagmula sa pag-nenegosyo at operasyon ng kompanya ay hindi sinukat kung magkano ang napagbentahan subalit sa usaping magkano ang benta pagkatapos bawasin ang halaga ng anumang naibenta sa proseso ng paggawa ng produkto. Halimbawa, kung ang isang bilihin ay nagkakahalaga ng isang daang piso (P100.00) at ang gastos (halimbawa sa materyal at serbisyo) ng kapitalista ng nasa-bing bilihin ay limampung piso

(P50.00), ang *value added* ng kompanya ay limampung peso (P50.00).

Ang dahilan kung bakit gina-mit ang *value added* bilang base-han ng pagkakaroon ng profit sharing ay nakasaad sa simpleng katotohanan na dapat isalarawan ang ginampanang papel ng mga taong nakatalaga sa paggawa sa isang kompanya, partikular ang mga manggagawa kasama rin ang mga nagbigay ng kapital (shareholders.)

Dahil ang *value added* ay suka-tan ng produksyon, posibleng sukatin ang produktibidad ng paggawa (labor) sa pamamagitan ng pagsama ng *value added* sa katangian ng paggawa (labor characteristics) sa pormang tumbasan (ratio), halimbawa:

- Value added* sa bawat P1.00 ng sahod at kita
- Value added* sa bawat mang-gagawa

Ang *value added* bilang panukalang *profit sharing* ay isang paraan ng pagkakaroon ng isang maunlad at matagumpay na kompanya dahil nakatulong sa ka-walan ng isang makitid at limita-dong paraan ng tinatawag na "giitang tawaran" (effort bargaining). Ang magiging problema ay wala sa konsepto kundi sa pag-gamit nito. Kailangan mag-ingat din dahil ang *value added* ay

puwedeng tumaas-bumaba dahil sa kondisyon labas sa kontrol ng kompanya, halimbawa, ang kondisyon sa pamilihan, pambansang takbo ng ekonomiya at implasyon.

2. Base sa tubong nakatala sa *Income Statement (Profit & Lost Statement)* ng isang kompanya

Pag-aralan ang *Income Statement* ng isang kompanya upang malaman kung mayroon dapat paghatian na tubo. Dito nakasaad ang naitalang mga gastusin, buwis at kung may kinitang tubo sa isang takdang panahon. Mayroon paghahatiang tubo pag-katapos maisaayos ang matakaturang kompensasyon sa mga nagbigay ng kapital (shareholders) o ang tinatawag na pagbalik ng kapital (return-on-investment) at pagkatapos mabayaran lahat ang mga gastusin.

Batay sa ganitong tipo ng profit sharing ay wala pang standard na pormulang ginagamit ang mga nagsasagawa nito. Kahit ang MOLE ay hindi nagpapalspot ng isang kompromisong formula na magiging batayan dahil sabi ni Sanchez na "wala pang pamahalaan na isinabatas ang *profit sharing*."

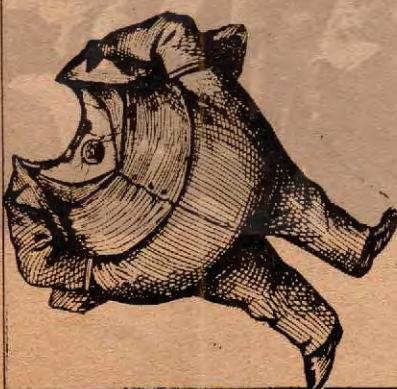
Samantala, ang mga kompan-

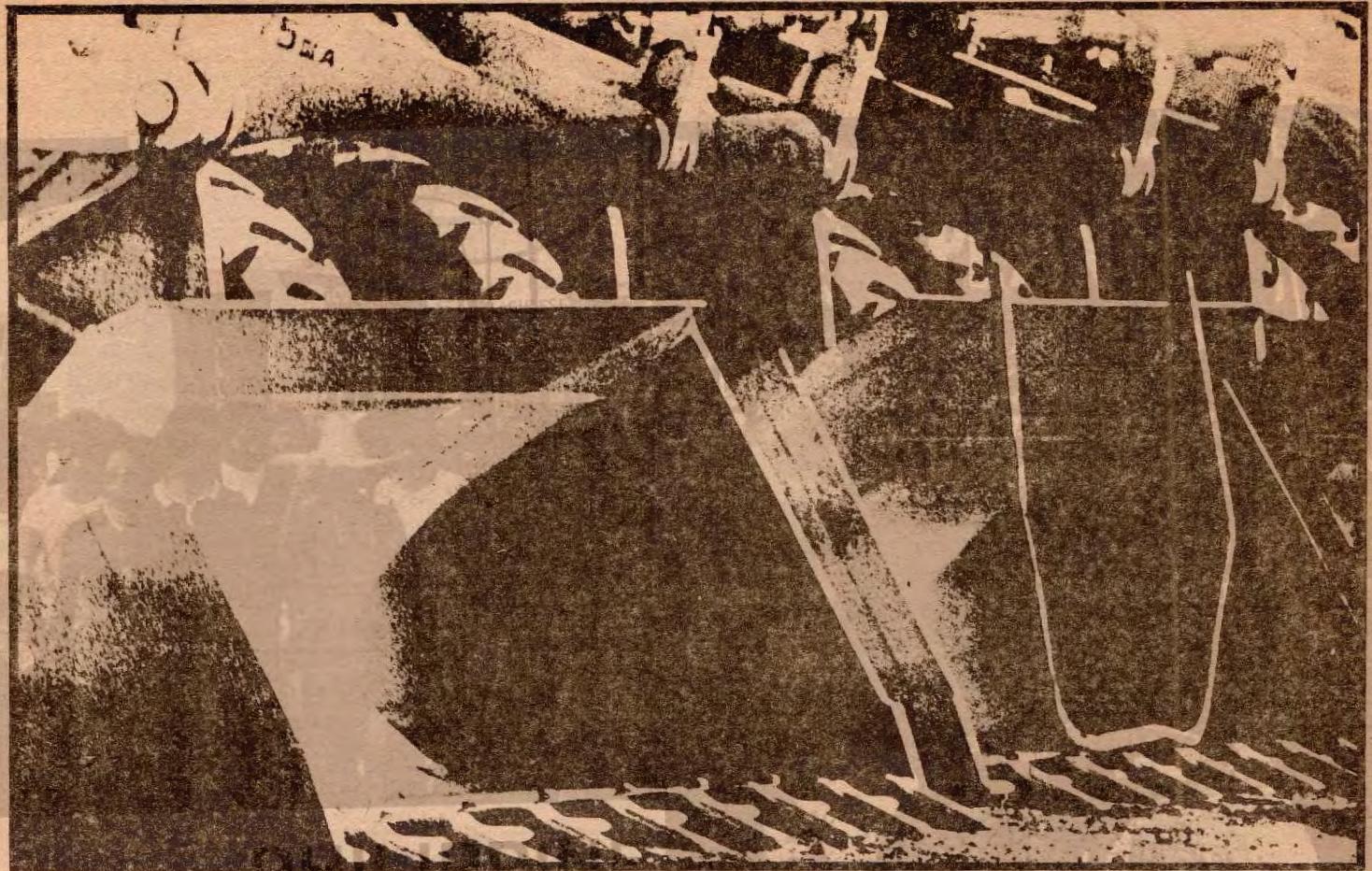
yang nagsasagawa ng profit sharing na nakabatay sa naitalang tubo ay may pormulang halimbawa ang hatian ay 75:25 (hal. S.C. Johnsons). Mungkahi naman ni G. Davila sa kanyang artikulong "Cost factors involved in sharing profits" ay puwede ring maging 60:40 ang hatian o di kaya'y 50:50 basta ang pangunahing usapin ay naibigay na ang tinatawag na "maka-tarungang kompensasyon" sa panig ng mga shareholders bilang "return-on-investment."

Bakit 60:40 o di kaya 50:50? Dahil ang tubong pinag-uusapan ay sobrang (excess) tubo dahil naibigay na ang para sa mga shareholders at natanggap na rin ng mga manggagawa ang kanilang sahod, bonuses at iba pa. Kaya, sabi ni G. Davila, makatwiran at matwid lamang na ang sobrang tubo ay dapat paghatian ng kapitalista at ng mga manggagawa.

3. Ang profit sharing sa pormang stock.

Mayroon tayong mga materyal hinggil dito gaya ng tinatawag na ESOP (Employee Stock Ownership Plan) na nagiging kontrobersiyal sa Amerika ngunit hindi pa natin masyadong maintindihan ito. Sa ganitong porma, binibigyan ng pagkakataon ang mga manggagawa na makakuha ng pag-aaring stock sa kompanya

sa pamamagitan ng ESOPs. Gustong ipalaganap ng panukalang ito na magkaroon ng panghabang-buhay na empleyo (lifetime employment) ang mga manggagawa, una, bilang mga manggagawa sa paggawa (labor workers) at pagkatapos sa pamamagitan ng ESOPs ay magiging manggagawang may kapital (capital workers).

Depende rin sa mga manggagawa, kung gusto nila na isalarawan ang kanilang bahagi sa tubo ng maging stocks ay isa itong paraan ng pagkakatoon ng profit sharing sa pormang stock.

Pagsasakonkreto ng profit sharing sa isang kompanya

Ayon sa MOLE, ang unang nagkaroon ng programang profit sharing na kompanya sa panahon ng gobyerno ni Aquino ay Philec (Philippine Electric Corporation) sa pamamagitan ng isang probisyon sa Collective Bargaining Agreement (CBA).

gawa at kapitalista, ayon sa MOLE.

Ang ganitong kaayusan (sa pamamagitan ng CBA) ng panukalang profit sharing ay nakabatay sa batas ng paggawa (Policy Instruction No. 117, May 31, paggawa). Si Min. Sanchez mismo ang nagsabi na ang profit sharing ay hindi kailangan maging probisyon sa konstitusyon dahil ito ay dapat na maging produkto ng negosasyon sa *bargaining table*. Datapwa't, isang tagumpay sana sa panig ng mga manggagawa kung na-institusyunala ito sa batas.

Samakatwid, ang panukalang profit sharing ay kailangan na ipaglaban pa ng mga manggagawa sa pakikipagtawaran sa CBA. Ang mahalaga na mapag-aran ng mga manggagawa ay kung ano ang pampinansiya kalagayan ng kompanya kung gagamitin nila ang tipong *value added formula* at kung may tubo ang kompanya sa pamamagitan ng pag-sisiyasat sa Income Statement.

Ito ang posibleng kinakatautan ng mga kalborg (sobra na,

tama na) este kapitalistang gaya ni Fred Whiting, ayon kay G. Pizarro sa kanyang artikulong "Who's afraid of profit sharing?" Wika niya, "ang posibleng kinakatautan ng mga kasapi ng American Chamber of Commerce of the Philippines at iba pang kapitalista ay isang sistemang profit sharing na magmumula ang ibabahaging tubo sa operasyon ng kompanya. Ang ganitong sistema ay lalabag sa tradisyunal na konsepto na kung saan ang paggawa ay isa lamang gastusin na nakatala sa librong pampinansiya bilang gastusin sa produksyon.

Ngunit laging may mga ginagawang kabulastugan ang mga kapitalista, lalong-laluna ang mga dayuhan, upang maitala nila na maliit lamang ang kanilang kintang tubo. May tatlong pama-maraan upang maitago nila ang kanilang tunay na tubo.

a. Pagpapataas ng halaga sa depreciation ng mga pag-aari ng kompanya sa pama-

magitan ng paggamit ng mga "kaibigan ngunit malayang mga assessors."

b. Ang sahod ng mga nasa manedsment ay kinukuha sa gastusin ng operasyon ng kompanya (operating expenses), ngunit hindi itinala kung ilang porsyento ito sa kabuuhan.

k. Ang tinatawag ng *transfer pricing*. Pagbebenta ng mga produkto sa mababang presyo sa isang kompanya (karaniwang ito ay *mother or subsidiary company*) at ibebenta naman nito sa mas mataas na presyo sa iba. Ang tubo ay hindi natatala sa pinanggalingang kompanya kundi sa pinagbentahan

ng unang kompanya.

Gaya ng ibig ipalabas ng mga kapitalista, ang *profit sharing* ay hindi napaka-kontrobersyal na usapin sa larangan ng paggawa sa Pilipinas. Kabaligtaran ang mga sinasabi nila na ito ay magiging salungat sa *economic recovery program* ng bagong gobyerno. Sinabi naman ng KMU (Kilusang Mayo Uno), na sa isang banda "posibleng ang *profit sharing* ang siyang magdadala sa bansa na magkaroon ng *economic recovery* at sa huli ay makatulong sa pagkakaroon ng pangkalahatang pag-unlad ang bansa." Ang tunay na kontrobersyal na isyu sa larangan ng paggawa ay ang usapin hinggil sa pag-aari ng produksiyon. ■

de MARU
RW-adida

PHILIPPINE
INDUSTRIES
MANUFACTURE

NASA PAGHAKBOSI

Ang sakit ng kalingkingan ay sakit ng buong katawan

ni Ruben M. Balino

Nagwagi ang sanaysay na ito ng unang gantimpala sa kauna-unahang ginanap na patimpalak para sa literaturang pang-manggagawa na tinaguriang Gawad Ka Amado. Magkatulong na itinaguyod ang timpalak ng AVHRC (Amado V. Hernandez Resource Center) at ng CARLS (Center for Applied Research and Library Services) noong Setyembre, 1986.

Batid ng may-akda ng sanaysay na ito na ang titulong kanyang ginamit ay kanya lamang hiniram mula sa baul ng kasaysayan. Kanya ring nabatid mula sa ilang kuwento ng 'ika nga'y mga may tahid na sa larangan ng kilusang paggawa na ang titulong ginamit dito ay kasabihang namutawi at namulaklak sa piling ng uring anakpawis.

Ayon 'yan sa mga kuwento. Ngunit kung sino talaga ang may buntonghinnga nito, at kung kailan hinabi ang talinhagang lumutuol sa sensibilidad ng mga inaapi, ay wala pang makapagsabi. Sumikat nga raw ang naturing kasabihan nuong panahon ni Ka "Antong" Evangelista (tama ba?)

Ewan. Ibang anggulo ang nais nating paksain.

Ang halos natitiyak natin, damangdama ang pakahulugan ng kasabihang ito magpahanggang ngayong binabayoy ang ating kamalayan ng mga "Rambo" at "Loyalists." Dito sa bansang ito na ang sariling mamamayan ay tinawag na "iskuwater" at ang dayuhan ay pinapanginoon; dito na mins'a'y tatlo ang pangulo — isa sa Malakanyang, isa sa Manila Hotel, at isa sa Paoay... este, sa Hawaii (via long distance, huh!); at dito rin na ang konstitusyon ay pinapalitan halos kada pagbibilog ng buwan; at dito, higit sa lahat, na ang magtanong, mag-isip at magtanggol sa karampatan ay kasalanang mortal, mapapalatak ka't sasabihing:

Uriratin natin ang tunay na kalagavan.

'Di ba't ang gutom ni Juan Obrero ay kalam din ng sikmura ni Pablo Kantero? 'Di ba't ang kamangmangan ni Tibo. Dinakapag-aryl ay himutok din ng kanyang mga magulang? 'Di ba't ang kawalan ng lupa't hilahil ni Pedro Pilapil ay kasalatan din ni Maria Iskuwater? 'Di ba't ang sakit sa singit ni Nena Sinilip ay sakit na sosyal din ng bansa't ng mga Pinay?

Oo nga marahil, ngunit 'di pa ganap na kumbinsido.

Kung gayon, pagsunigan natin ng kilay. O 'ika nga'y maghingutuhan tayo upang maihiwalay ang lintek na kuto mula sa tulirong ulo.

Sa ngayon, pagtuunan muna natin ang ulo ni Juan Obrero.

Ang ulong kinakatawan ni Juan Obrero ay pangalawa lamang sa laki ng ulong kinakatawan ni (MOLE) nitong nakaraang taong 1985, umaabot na sa 33,646,000 ang kabuuang bilang ng lakas-paggawa ng Pilipinas. Lumobo ito ng hanggang 61.6 porsiyento ng 54.6 milyong kabuuang populasyon ng bansa dahil ibinilang na rito pati ang mga manggagawang agrikultura (sa turing ay magsasaka pa rin) mula sa baseng edad na 15 taon pataas. Hindi pa litaw dito ang problema pagkat mandaraya ang mga datos kung susulyapan lamang natin.

Ihiwalay na ang kuto sa tutoo.

Sa bilang na mahigit 33 milyong obrero, 3 milyon ang walang trabaho at mahigit 8 milyon ang kulang o di-sapat ang trabaho ayon sa MOLE at Ministri ng Kalakalan at Industriya (MTI). Ang simpleng sumla nito:

mahigit 11 milyon ang gutom; at sa mayroong regular na trabaho, milyun-milyong pa rin ang hindi sapat ang kinikita kung kaya gutom din ('di nga lang gutom na gutom laluna't may sinturon!)

Hirit pa tayo.

Batay sa rekomenasyon para sa taong 1985 ng elitistang ahensiya sa ekonomiya ng gobyerno, ang National Economic Development Authority (NEDA), ang dapat sahulin ng isang manggagawa/employadong may pamilyang anim katao ay P108 sa 8 oras na paggawa. Wala pa sa kalahati nito ang minimum na sahod na P53 isang araw. Sa tutto lang, maraming kapitalista ang hindi ipinapatupad ang ganitong kautusan ng pamahalaan. Dagdag pa, may mga institusyon publiko at pribado na negirekomenda ng hanggang tatlong ulit ng minimum na sahod ang dapat kitain isang araw ng isang pamilyadong manggagawa/employado upang maiangat man lamang ang kan yang ulo mula sa kumunoy ng kahirapan o poverty line.

Bumaling tayo sa kanayunan.

Ang mga manggagawang agrikultural ay higit pang hinahugpit ng krisis at kahirapan. Karaniwan dito ang mga manggagawang tumatanggap ng kita na

mas disente pang ituring na limos kaysa sa bilang sahod laluna't iisip ng sagadsarang oras ng paggawa ang itinatakda para sa mga ito.

Dumako tayo sa mga menor de edad (7 taong pataas) na manggagawang bukid sa mga gulayan ng Benguet at iba pang dako ng Kordilyera. Dito'y may tumatanggap pa ng P7 para sa 8-12 oras ng paggawa (Sunday Malaya, Hulyo 27, 1986). Ang mga kababaihang manghahabi (weaver), ayon sa SM, ay tumatanggap ng napakababang P60 hanggang P120 isang buwan o P2-P4 isang araw! Ang pinaka-mataas na bayaran ay umaabot ng P35 para sa mga mahihirap na gawaing bukid na angkop lamang para sa mga bihasa na't matitibay ang pangangatawan. Karaniwang kita rito ang P20 para sa 10 oras na karaniwang haba ng paggawa.

Sa parteng timog ng bansa, wala ng gaanong kaibhan ang lagay dito ng mga manggagawang bukid kumpara sa Kaigorotan. Ang mga parahagot (manggagawa sa plantasyon ng abaka) ng Kabikulan at mga sakada ng Negros ay tumatanggap lamang ng P12-P20 sahod isang araw para sa lampaslampasan ding oras ng paggawa at sa loob lamang ng ilang

produkibong buwan ng anihan. Dito, ang mga menor de edad ay walang puwang sa pawang mabitigat na gawain.

Sa usapin ng mga menor de edad, masaklap isipin ang halos mga paslit pa lamang ay nauobliga nang sumabak sa responsibilidad at lupit ng panahon sanhi ng kahirapan. Anupa't maagang napagkakaitan ang mga ito ng pagkakataong makapag-arat at masilayan ang gabinlid mang alwan ng buhay. Mapalad pa ngang 'di hamak ang mga aso sa Forbes Park (at ni Schultz) at de-kutson na nga'y sustentado pa ng mga pagkaing ni sa bangungot ay 'di pa natitikman ng mga bagong sibol na kabataan ng Kordilyera, Kabikulan at Negros.

Sa kalagayang ito, malulula ang sinurang may konsiyensiya kung aalagatin ang iba pang karaangan ng mga manggagawa bukod sa sahod: ang mararahas na pagbuwag sa mga unyon at piket; ang mga iligal na tanggalan, pagbabawas, obertaym, lock-out, shutdown; ang panghuhuli't pagpipiit sa mga welgista; ang salvaging sa mga kilalang lider obrero; ang pagpaparatang na si ganito at ganoon ay subersibo, komunista't simberguwensa kung ang tao'y nagtatanong, nagta-

tanggol sa sarili at sa kapwa.

At marami pang blah! blah!
blah!

Umiismid, nagpuputak si Fred C. Whiting ng American Chamber of Commerce kung naririnig ang profit sharing ni Min. Augusto Sanchez. Segunda boses naman si Ernesto Herrera at ang kanyang Trade Union Congress of the Philippines 'pag napupuri ang kapatagan sa manggagawa ng Kilusang Mayo Uno. Nginig din ang tumpong nito habang binabasa ang kanyang imported na iskrip laban sa mga "komunista" o "pula."

Gulapay na ang Juan Obrero at kauri subalit heto pa sina Jobo F. at Jimmy O at sasalsalin pang muli ang pagal nang utak nina Juan. Haharanahin mandin si Juan at Kauri ng mga dobleng programang teoryang pangdeodorante ng IMF-World Bank: Umutang ka't kung hindi'y anemik ang labas ng ekonomya mo. Oo nga, sahugan mo na tuloy ng sangkaterbang U.S. military aid at base militar ng Kano, giit pa ng isang Johnny E. 'Pag di mo isinahog 'yan, timplang komunista ang lasa niyan, sulsol pa ng RAM. Amen! paningit naman ni Doy L.

Nais nang humagulgol ang Juan Obrero. Ngunit teka . . . magmumukha namang kadusdusta ako nito, inaalo ang sarili. Hindi bale, bumaba naman ang presyo ng galunggot at pamahe, naalaala rin niya. Pati nga pala koryente, pagmamatwid niya. Dangan kasi'y hindi si Juan ang namamalengke't nagbabayad ng koryente kundi ang asawa nitong halos 'di na niya namalayan ang pagtanda. Mas kabisado ni Misis

ang galaw ni Gigi at ang likaw ng bituka ni Kiko Kilowat. Nang malingat ang Juan, kumaripas ang presyo pabalik! Singko na nga lamang ang ibinaba ng pasahe, mas madalas pa siyang 'di suklian! Napapakamot na lamang ng ulo si Juan. Sunod-sunod ang napabalitang pagbaba ng presyo ng gasolina't koryente ngunit di maramdaman ni Juan at Kauri na naibabalanse ito sa aktuwal na presyo ng mga bilihin. A, malaki pa rin ang problema, napapailing si Juan. Kumukunot na ang noo.

Rasyonal din namang mag-isip si Juan Obrero at kauri. Tao din naman siyang katulad ng mga "American Boys" sa gabinete o ng "abandonados", "peninsulares" o sinupamang "punyemas". Si Juan at kauri'y 'di uhaw sa dugo at gulo tulad ng paratang sa kanila ng mga de-numero unong "sipsip". Kung tutuusin, mas malayong rasyonal itong si Juan Obrero at kauri dahil matapat ang mga ito sa iisang pani-nindigan 'di tulad ng mga ipinaglihi sa "kikil" na hilahin mo't itulak ay kakain; 'di tulad ng mga "higad" na lahat ng gapangan ay namamantal, at lalong 'di tulad ng mga "balimbing" na bilingbilingin mo man ay balimbing pa rin — lima, animang sulok o panig.

Oo, malayungmalayo sa kanila si Juan at Kauri 'pagkat hindi sila buwaya at buwang. Hindi buwaya at buwang si Juan Obrero 'pagkat damay at simpatizado siya sa masaklap na kalgayan ng kanyang kauri. Siya, kumbaga'y hinlalaki at dama nito

ang sakit ng kalingkingan at ng buong katawan.

Heto nga't pumihit na naman ang kasaysayan subalit tagibang pa rin ang lagay ni Juan at kauri.

'Di man inin ay inihain na rin kay Juan Obrero at kauri ang ilang kosmetikong pagbabago matapos tumalsik ang kamuhimuhing dinastiya ni Marcos. La-long asiwa ngayon si Juan na humagulgol at kahit paano'y may nakahain sa kanya. Ang umalma ay higit pang nakakaasiwa't baka isiping nababaliw na siya o ingratito kaya. Isasakatuparan pa nga umano sa bagong konstitusyon ng bansa ang garantiya o proteksiyon ng kanyang pagkatao, ang kanyang pagka-Pilipino at ng integridad ng kanyang bansang Pilipinas.

Wala ka nang hahanapin pa, sabi nga nila.

Ang rasyonalidad ni Juan Obrero at kauri ay napagyaman ng panahon at ng mga pangayari. Tiyak napagmunimuni rin ni Juan at kauri ang lahatlahat. 'Di ba't siya ang nagbayo, nagsaing at naggakulo? Ba't iba ang naghangong 'di pa inin at luto?

Magpaparingas muli si Juan Obrero at kauri. Sasamsamin ang nakahaing hinilaw ng pagmamadali. Wiwisikan ng sapat na tubig at isasalang muli sa sapat na silab ng apoy. Lingatan na niya ito, babantayan. Budburan din kaya ng asin ang takip ng sinaing upang masaklaw ang init? A, maraming paraan. Hindi na siya malilingat. Dapat, inin na ito 'pag muling hinango't ihain. Ilang saglit pa't dudulog na ang lahat sa hapag . . .

Halina, kauring alipin!

ANUNSYO!

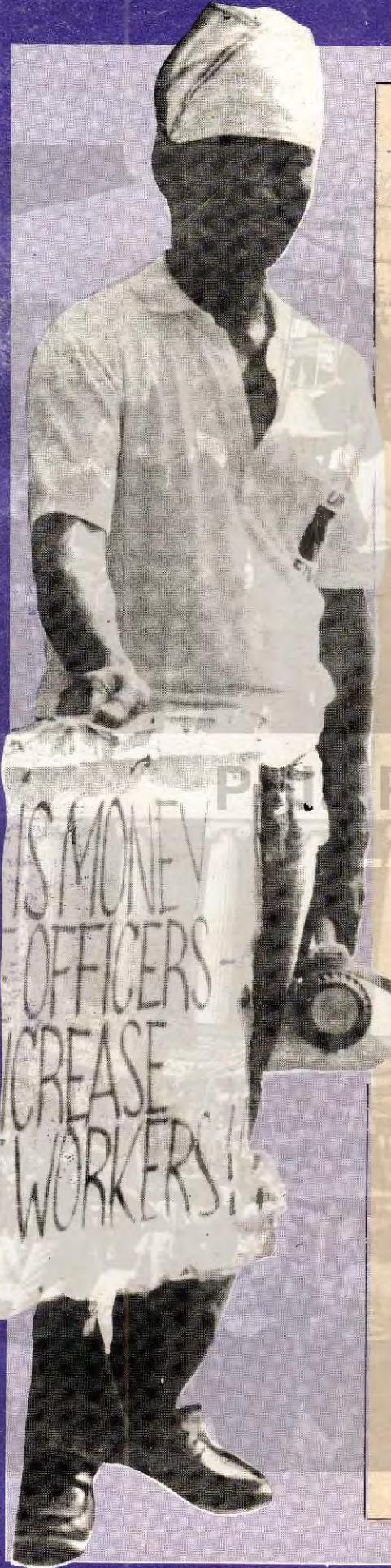
ANG CARLS DATABANK — isang bagong serbisyo para sa unyonistang gumagawa ng research. Ito'y sentro ng mga datos, impormasyon at makabuluhang babasanin hinggil sa kilusang paggawa sa Pilipinas; isang sistematikong koleksyon ng mga makabuluhang artikulo, pamphlet, report atbp. para sa pananaliksik.

Kung kailangan 'nyo ng datos, subukan ang CARLS DATABANK, Rm. 309, SCC Bldg., Sta. Mesa, Manila (katabi ng EILER).

Ang DATOS ay isang babasahing pang manggagawa na inilalathala ng EILER. Naglalaran ito ng mga isyu, kaisipan, usapin at prinsipyo na may kaugnayan sa paggawa partikular sa mga pakikibaka ng mga manggagawa. Layunin nito na magsilbing gabay at batayan sa mga talakayan ng mga manggagawa.

Ang mga puna, komunikasyon at mga karanasan ukol sa mga pakikibaka ng mga manggagawa ay maaaring ipadala sa DATOS, Rm. 311, Social Communication Center Bldg., STA. MESA, METRO MANILA 2806.

Pedrong Welgista

Ito ang pangalan ko.

*Pero hindi ito ang dating ngalan ko.
Kung tawagin ako noo'y Pedrong Kimi,
Pedrong de Susi, Pedrong Yuko-ul.*

*Ako'y ordinaryong Pedro
sa mga kasama sa trabaho:
Pedrong Robot;
kung tawagin ng amo;
Pedrong Managmahal
sa buong pamilya ko.*

*Ako'y masipag at maagap,
mabilis at malakas;
kung magtrabaho'y lampas-kota,
nakikipag-unahan sa makina;
malakas magpasok ng tubo sa kapitalista.*

*Ang produktong nalilikha'y
maraming ulit na malaki sa sweldo.
Maliit ang sweldo
tambak ang trabaho.
pero kinakaya ko
sapagkat ako'y si Pedrong Kayod-aso.*

*Pero may hangganang lahat;
pati pangalan nababago, pare ko.
Mula ngayon ako'y ibang Pedro
Pedrong Welgista, para sa 'yo!*

Servando Semisante (Hernan Melencio)